

Overblik over de tiltag, der er gennemført eller iværksat ved FE i forbindelse med Grevilsagen og Irak

Indledning

Under henvisning til FMN mail af 29. oktober i år skal FE indledningsvis fastslå, at der ofte – og misforstået – sker en kobling af Grevil-sagen og FE's åbenhed. Grevil-sagen handler isoleret set om en lækage ved FE, altså et sikkerhedsbrud, der førte til en straffesag og domfældelse ved såvel byret som landsret. Allerede forud for lækagen var der imidlertid overvejelser i FE om at "flytte de berømte hegnspæle" i relation til åbenheden. Med afsæt i den offentlige debat om Iraks rådighed over masseødelæggelsesvåben (som allerede var i gang inden Grevils sikkerhedsbrud) offentliggjorde Kontroludvalget den 6. september 2004 en beretning om udvalgets virksomhed. Kontroludvalgets beretning er siden blevet anvendt af FE som rettesnor for åbenheden, dog således at FE ved adskillige lejligheder er gået endnu videre. Herudover har FE naturligvis fokuseret og fulgt op på "lessons learned" i forbindelse med vurderingerne af Iraks rådighed over masseødelæggelsesvåben.

Grevil – lækage af hemmeligt stemplede situations- og trusselsvurderinger

- Der er tale om en (tidligere) medarbejders alvorlige sikkerhedsbrud, og FE implementerede i umiddelbar forlængelse heraf en skærpet sikkerhedsvurdering af nye medarbejdere, herunder bl.a. med indførelse af mere dybdegående sikkerhedsmæssige samtaler. Det vurderes derudover, om FE's medarbejdere til stadighed opfylder kravene til opretholdelse af deres sikkerhedsgodkendelse, hvilket er en betingelse for fortsat ansættelse ved FE.

Lessons learned fra Irak

Når FE ligesom andre efterretningstjenester vurderede, at Irak sandsynligvis havde masseødelæggelsesvåben, er der én hovedforklaring: Kilderne til oplysningerne var for få og for dårlige. Under Saddams Hussiens regime i Irak var det svært at operere for vestlige efterretningstjenester og kun få irakere kunne hveres som kilder. Det viste sig siden, at de få kilder enten var utroværdige, eller de havde leveret oplysninger om emner, som de ikke havde indsigt i eller adgang til.

Men dertil kom, at også analysen af det spinkle kildegrundlag ikke var kritisk nok. De vestlige efterretningstjenester blev her fanget af "gruppetænkning" og "konventionel visdom" og formentlig også af Saddam Husseins bevidste vildledning.

Da krigshandlingerne i Irak var overstået, og man ikke som ventet havde fundet lagre af kemiske og biologiske kampstoffer, foretog FE en grundig analyse af foreliggende

kildeoplysninger. FE studerede derudover også andre landes analyser af de fejlslagne vurderinger. I 2004 udkom f.eks. to vigtige rapporter:

- Den britiske "Butler-rapport", "Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction".
- En rapport fra det amerikanske Senats "Select Committee on Intelligence", "Report on the U.S. Intelligence Community's Prewar Intelligence Assessments on Irak".

Disse meget grundige rapporter handler om de efterretningsmæssige fejltagelser op til Irak krigen og nok så meget også om forslag til at undgå sådanne fejltagelser i fremtiden. FE foretog en grundig gennemgang og analyse og opstillede på den baggrund en handlingsplan for gennemførelse af de forslag, som var særlig relevante i en dansk sammenhæng.

Som følge heraf har FE bl.a.:

- Intensiveret uddannelsen af analytikere i metodespørgsmål, bl.a. for at undgå faldgruber som "gruppetænkning" og "antagelse-på-antagelse" fejlslutninger.
- Samtidig skærpes analytikernes uddannelse i kildekritik.
- FE har desuden skærpet kravene om brug af kildehenvisninger i interne rapporter, således at grundlaget for en given vurdering altid kan dokumenteres.
- De medarbejdere i FE, der arbejder direkte med menneskelige kilder, har tilsvarende fået en skærpet uddannelse i at foretage en kritisk vurdering deres kilder.

I 2006 blev hele FE's virksomhed gennemgået kritisk i en såkaldt Benchmarking, foretaget af den tidligere britiske departementschef og tidligere chef for den britiske Signal Intelligence organisation Government Communications Headquarters, Sir Kevin Tebbit. Det fremgår af det offentligt tilgængelige resumé af benchmarker-rapporten, at Sir Tebbit roser FE for på et tidligt tidspunkt at have gennemført sådanne procedurer til at skærpe kvalitetskontrollen. Benchmarkingrapportens generelle vurdering af FE er i øvrigt:

- At Danmark "gets value for money".
- At der gøres en stor indsats med relativt begrænsede ressourcer.
- At der udvises en professionalisme, som måske ikke altid anerkendes.
- At FE vurderes at være en af de (3-4) europæiske tjenester, der effektivt håndterer tidens udfordringer, herunder udvikler den nødvendige fleksibilitet og teknologi

Øget indhentning

Endelig er FE som følge af 11. september 2001, regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse fra november 2005 og benchmarkerens anbefalinger fra maj 2006 blevet tilført yderligere, økonomiske midler. De øgede bevillinger anvendes særligt til en markant styrkelse af FE's indhentning mod terror såvel i form af HUMINT (fysisk indhentning via kilder/personer) som Signal Intelligence (dvs. materielanskaffelser til brug for elektronisk efterretningsindhentning).

Åbenheden

Med afsæt i den offentlige debat om Iraks rådighed over masseødelæggelsesvåben offentliggjorde Kontroludvalget, som nævnt, den 6. september 2004 en beretning om udvalgets virksomhed. Kontroludvalgets beretning er siden blevet anvendt af FE som rettesnor for åbenheden, dog således at FE ved adskillige lejligheder er gået endnu videre. Kontroludvalget udgav igen 13. september 2006 en beretning, hvor det i relation til FE's øgede åbenhed blev konkluderet, "at den er i en god gænge". Også benchmarkingrapporten, jf. ovenfor, konkluderede at "FE har fundet den gyldne middevej mellem at skærme sikkerhed og fortrolighed, og at stå til regnskab for offentligheden.

De tiltag, der er nævnt i Kontroludvalgets beretning fra september 2004, er alle gennemført:

- FE åbnede i december 2004 en hjemmeside med informationer om efterretningstjenestens virksomhed og opgaver, stillingsopslag, offentliggørelse af en lang række afklassificerede dokumenter fra Den Kolde krig, forskellige nyheder samt forskellige former for åbne efterretningsvurderinger mv.
- FE har bidraget med afsnit til forsvarsministerens årlige redegørelse.
- FE deltager i sikkerhedspolitiske møder og konferencer, ligesom FE afholder seminarer med udvalgte dele af de akademiske miljøer.
- FE er i højere grad end hidtil i dialog med medierne og informerer om tjenesten (alene den 29. oktober var FE i dialog med 5 forskellige journalister fra såvel radio, TV som dagspressen). Den stort anlagte artikel i Information den 18. juli 2008 om, hvordan FE's indhentere arbejder, er et godt eksempel på FE's øgede åbenhed (Der er i øvrigt p.t. en dialog med Ekstrabladet om en sammenlignelig artikel i forbindelse med den kommende premiere på den nye James Bond film). FE's stillingsannoncer er et andet godt eksempel. Endelig har FE over ca. 2½ år virket som sparringspartner og konsulent i forbindelse med Experimentariums udstilling "SPION", der åbnede her den 3. oktober.
- FE udarbejder efter behov åbne, ikke klassificerede vurderinger og rapporter, specielt i forbindelse med Folketingets drøftelser af udsendelse af danske militære styrker til internationale operationer og forud for indgåelse af forsvarsforlig, samt en årlig sikkerhedspolitisk risikovurdering. Alle disse produkter er tilgængelige for offentligheden via bl.a. FE's hjemmeside.